

Archeologische opgraving Eindverslag

RUMST KLEIN MOLENVELD (prov. Antwerpen)

Auteurs: Natascha DERWEDUWEN

Redactie: Christof VANHOUTTE

Projectcode: 2020E65, 2022A218

Vergunningsnummer:	2020E65, 2022A218
Projectleider:	Christof Vanhoutte
Naam erkende archeoloog:	Monument Vandekerckhove nv
Erkenningsnummer:	OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
Veldwerkleider:	Christof Vanhoutte
Archeologisch team:	Jasper Van Rensbergen (archeoloog), Christof Vanhoutte (erkend archeoloog, projectleider)
Bevoegde Vlaamse overheid:	Alde Verhaart (Agentschap Onroerend Erfgoed)
Plannen:	Natascha Derweduwen
Conservatie:	/
Materiaaltekeningen:	/
Provincie:	Antwerpen
Gemeente:	Rumst
Deelgemeente:	Rumst
Plaats:	Molenbergstraat 79-81
Opgravingsplan op bouwplannen	/
Projectcode:	RUKL23
Lambertcoördinaten onderzoeksgebied:	X: 153727,47 Y: 196563,08 X: 153773,28 Y: 196575,53
Kadastergegevens:	Rumst, afdeling 1, Sectie D, percelen 14F2, 14E2 en 13T5
Topografische kaart:	zie plan in bijlage
Begindatum onderzoek:	06/06/2023
Einddatum onderzoek:	27/06/2023
Relevante termen thesauri:	Archeologische werfbegeleiding, wetenschappelijke vraagstelling
Beheer opgravingsdata:	Monument Vandekerckhove nv Oostrozebekestraat 54 8770 Ingelmunster
Titel:	Archeologische opgraving eindverslag Rumst – Klein Molenveld (prov. Antwerpen)
Contact:	info@monument.be; T: +32 51 31 60 80

0. INHOUDSTAFEL

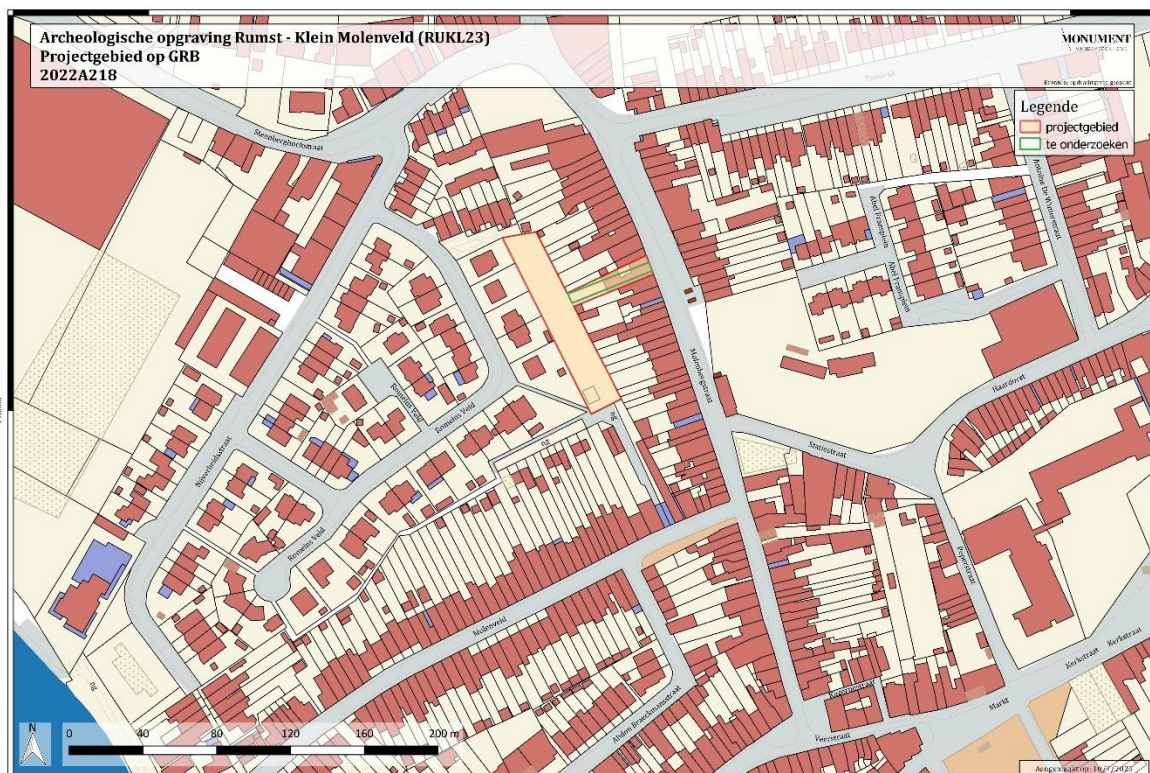
0. INHOUDSTAFEL	3
1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN.....	4
1.1. BESCHRIJVING VAN DE ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2. VRAAGSTELLING	5
1.3. RANDVOORWAARDEN.....	6
1.4. BESTAANDE TOESTAND EN GEPLANEDE WERKEN	6
1.5. WERKWIJZE EN OPGRAVINGSSTRATEGIE	8
1.5.1. Voorbereiding	8
1.5.2. Veldwerk	8
1.5.3. Inbreng specialisten.....	12
1.5.4. Gebruikte bronnen	12
2. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS.....	13
2.1. LANDSCHAPPELIJKE SITUERING.....	13
2.2. BODEMKUNDIGE SITUERING	15
2.3. HISTORISCH EN ARCHEOLOGISCH KADER.....	18
3. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN.....	29
3.1. BESCHRIJVING VAN DE STRATIGRAFIE	29
3.2. BESCHRIJVEN SPOREN EN STRUCTUREN	30
3.3. BESCHRIJVEN VONDSTEN	32
3.4. VOORLOPIGE INTERPRETATIE EN DATERING.....	33
4. VERDERE AANPAK.....	34
4.1. ASSESSMENT VONDSTEN.....	34
4.2. ASSESSMENT STALEN	34
4.3. ASSESSMENT CONSERVATIE	34
5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN.....	35
6. BEWARING ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE	37
7. BIBLIOGRAFIE	38
7.1. LITERATUUR	38
7.2. INTERNETBRONNEN.....	38
8. LIJSTEN.....	39
8.1. FIGURENLIJST.....	39
9. BIJLAGEN.....	41

1. BESCHRIJVING VAN DE UITGEVOERDE WERKEN

1.1. Beschrijving van de onderzoeksopdracht

In het kader van de geplande omgevingsvergunning in functie van stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van het Klein Molenveld te Rumst (provincie Antwerpen) werd een archeologische opgraving uitgevoerd. In eerste instantie werd een bureauonderzoek opgemaakt (vergnr 2020E65)¹. Gezien de ligging binnen de vicus van Rumst werd een archeologische opgraving geadviseerd. Een plan van aanpak en aanvraag wetenschappelijke vraagstelling werden opgesteld en goedgekeurd².

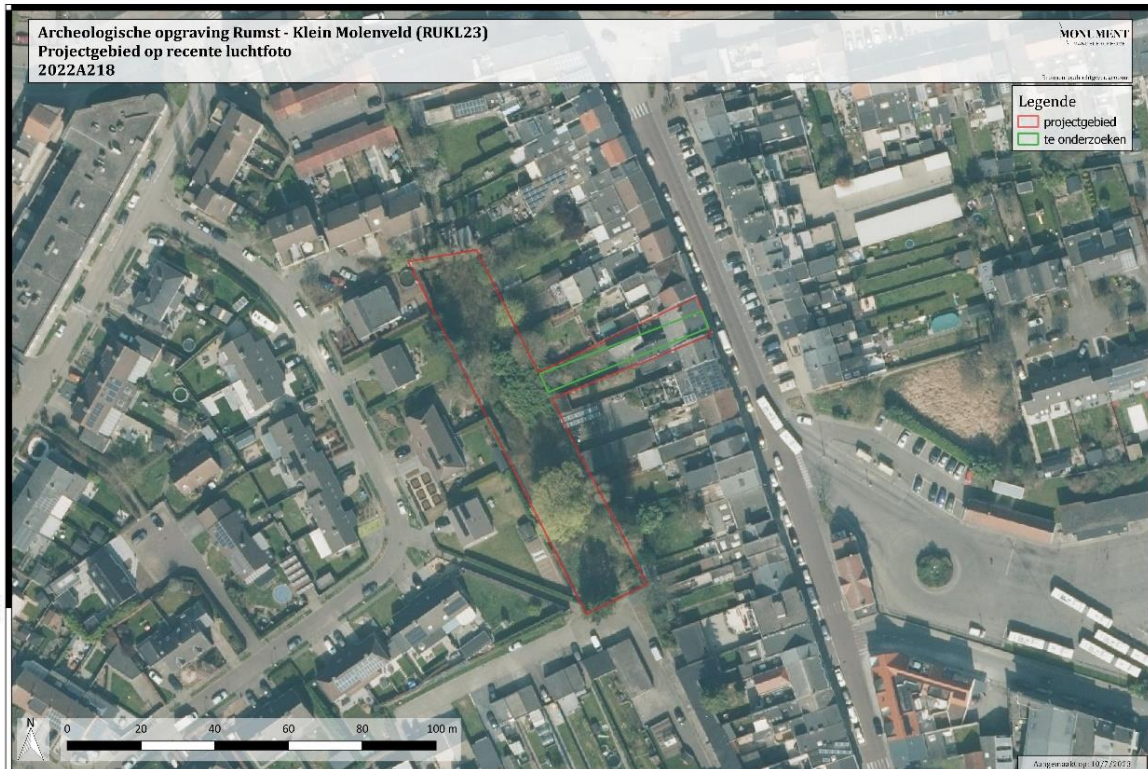
In dit rapport worden de resultaten van de archeologische opgraving voorgesteld. In enkele inleidende hoofdstukken worden de geografische, bodemkundige, historische en archeologische situering van het terrein toegelicht, alsook de gebruikte methodologie bij het onderzoek. Vervolgens worden de resultaten besproken en wordt een interpretatie gegeven van de aangetroffen sporen en vondsten. Als besluit volgt een synthese van de resultaten met aanbevelingen voor eventueel verder onderzoek. Het geheel wordt verduidelijkt met kaarten en foto's. Als bijlage zijn de gedigitaliseerde overzichtsplannen opgenomen.

Figuur 1: De directe omgeving van het plangebied op het GRB (bijlage 2).

¹ DEVALCKENEER L. 2020

² https://id.erfgoed.net/archeologie/toelatingen_opgraving/543

Figuur 2: Het plangebied weergegeven op de luchtfoto (bijlage 3).

1.2. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om verdere informatie te krijgen over het verleden van het terrein. Op basis van het bureauonderzoek werden in het bijhorende plan van aanpak verschillende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen geformuleerd³:

- Welke zijn de waargenomen horizonten? Stemt de bodemopbouw van het te onderzoeken perceel overeen met de aangetroffen bodemopbouw op perceel 14f2? Is er een intacte bodemopbouw aanwezig? Is hier eveneens sprake van ophogingspakketten?
- Zijn er sporen aanwezig? Wat is hun bewaringstoestand? Kunnen de sporen gedateerd worden? Ligt hun datering binnen de opgestelde verwachting voor 'site Molenveld'? Kunnen de sporen gerelateerd worden aan de sporen aangetroffen op het aangrenzend perceel?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? Behoren zij tot één of meerdere periodes? Maken de sporen deel uit van een nederzittingscontext? Kunnen de sporen gekoppeld worden aan artisanale activiteiten?
- Kunnen de sporen specifiek gelinkt worden aan de reeds gekende occupatiegeschiedenis van Rumst? Geven zij meer inzicht in de

³ BARTHOLOMIEUX B. 2022

bewoningsgeschiedenis van de IJzertijd? Kunnen ze gelinkt worden aan het Romeins leven in de *vicus* van Rumst?

1.3. Randvoorwaarden

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk.

Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

1.4. Bestaande toestand en geplande werken

Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 2324m² en bevindt zich binnen een bebouwde zone te Rumst. Het T-vormige terrein werd grotendeels ingenomen door groen, struiken en hoogstammige begroeiing voorafgaand de geplande werken. Langsheen elke zijde wordt dit deel van het projectgebied omgeven door bestaande bebouwing en hun tuinzones. Enkel in het zuiden en het noorden sluit het terrein aan op een nauwe doorgang die het terrein verder ten zuiden ontsluit met Molenveld en met de Nijverheidsstraat door middel van Romeins Veld. Het tweede deel van het projectgebied sluit in het oosten aan op de Molenbergstraat en werd volledig ingenomen door een woonperceel. De eigenlijke woning bevond zich in het oostelijke uiteinde, geconnecteerd met de straat. De woning bestond uit verschillende aaneensluitende eenheden en binnentuin die zich over ruim de helft van het perceel uitstrekten. De woonst zou tevens voorzien zijn geweest van een kelder, echter waren er voorafgaand geen plannen gekend van de woning. Het westelijk deel werd ingenomen door tuinzone en sluit aan op de eerder genoemde groenzone.

De geplande werken bestaan uit de sloop en het ontwikkelen van beide percelen tot een verharde doorrit naar het achterliggende terrein dat eveneens volledig verhard zal worden en voorzien van parkeerplaatsen. Het Molenveld zal zo direct ontsloten worden met de Molenbergstraat. In totaal worden 28 parkeervakken voorzien met twee mindervalideplaatsen. Er zal ook een nieuwe omheining worden geplaatst.

Diepere uitgravingen zijn echter nodig voor de aanleg van de rioleringen op het terrein. Er zullen leidingen getrokken worden van 56m en 50m lengte, op de percelen 14f2⁴ en 13t5. De uitgravingen zullen lokaal zijn maar een diepte bereiken variërend tussen 2,21m langsheen de Molenbergstraat en 1,49m in het noorden van perceel 14f2. In het zuiden van dit perceel

---

⁴ Dit perceel werd in het verleden reeds archeologisch onderzocht door middel van een proefsleuvenonderzoek. Hierbij werden slechts een beperkte hoeveelheid relevante archeologische resten aangetroffen. Zie ook MESTDAGH B., BRACKE M. 2017.

Bureauonderzoek - Rumst - Klein Molenveld - Bijlage 4b: geplande werken - weg
2020E65

Legende
 [Red outline] projectgebied

0 10 20 30 40 50 m

⁵ DEVALCKENEER L. 2020

1.5. Werkwijze en opgravingsstrategie

1.5.1. Voorbereiding

In een eerste fase werd een desktopstudie opgemaakt (vergnr. 2020E65⁷). Voorafgaand aan de uitvoering van de archeologische begeleiding werd een startoverleg gehouden om de praktische afspraken tussen aannemer en archeologen te overlopen.

1.5.2. Veldwerk

Het veldwerk vond plaats tussen 6 juni 2023 en 27 juni 2023 en werd uitgevoerd door Christof Vanhoutte en Jasper Van Rensbergen. De begeleiding werd in twee fasen uitgevoerd. De tweede fase (oostelijk deel van de sleuf) kon pas plaats vinden na de sloop en afvoer van het bouwpuin. Tijdens de archeologische opgraving werden de uitgravingen steeds opgevolgd door de veldwerkleider.

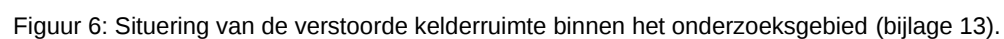
De geplande sleuf werd een aantal meter uitgebreid in westelijke richting, buiten het initiële onderzoeksgebied maar binnen het gabarit van het projectgebied, om de aansluiting te kunnen maken met het vroegere proefsleuvenonderzoek te Rumst Romeins Veld⁸ (zie infra). Deze kleine uitbreiding compenseert ook het verstoorde deel van het onderzoeksgebied ter hoogte van de straatzijde langs het Klein Molenveld. Daar situeert zich immers een kelder die historisch reeds uitgegraven werd tot onder het vastgestelde archeologisch niveau. Hierdoor werd de sleuf getrokken tot net voor deze kelder aangezien de ruimte tussen deze verstoring en de muur van de naburige woning te smal was voor een veilige uitgraving.

De archeologische opgraving vond in eerste instantie plaats tot op het archeologisch relevante niveau. Vervolgens werden de relevante archeologische sporen geregistreerd en onderzocht alvorens de uitgraving kon gebeuren tot op de voorziene diepte. Onmiddellijk na het uitgraven werden de sporen opgeschaafd, gefotografeerd (code RUKL23, 2022A218) en beschreven. Teneinde een goed inzicht te krijgen in de bodemopbouw werden verspreid 3 wandprofielen schoongemaakt, gefotografeerd, beschreven en ingetekend op 1:20. Het digitaal inmeten van de sporen en het bepalen van de hoogte van het terrein en de afgegraven niveaus (in TAW) werd gedaan door middel van een GPS toestel.

---

⁷ DEVALCKENEER L. 2020

⁸ MESTDAGH B., BRACKE M. 2017

Figuur 7: Zicht op fase 1 (tuinzone) van het onderzoek.

Figuur 8: Zicht op de aanwezige kelder ter hoogte van de straatzijde. De bovenkant van de vloerplaat bevond zich op ca. 1,80m onder het maaiveld.

Figuur 9: Zicht op fase 2 (bebouwde zone) met de sleuf tot tegen de kelderruimte palend aan de straatzijde.

Figuur 10: Sfeerbeeld tijdens de werkzaamheden.

1.5.3. Inbreng specialisten

Niet van toepassing voor dit onderzoek.

1.5.4. Gebruikte bronnen

Voorafgaand aan de uitvoering van de archeologische begeleiding werd het bureauonderzoek geraadpleegd⁹.

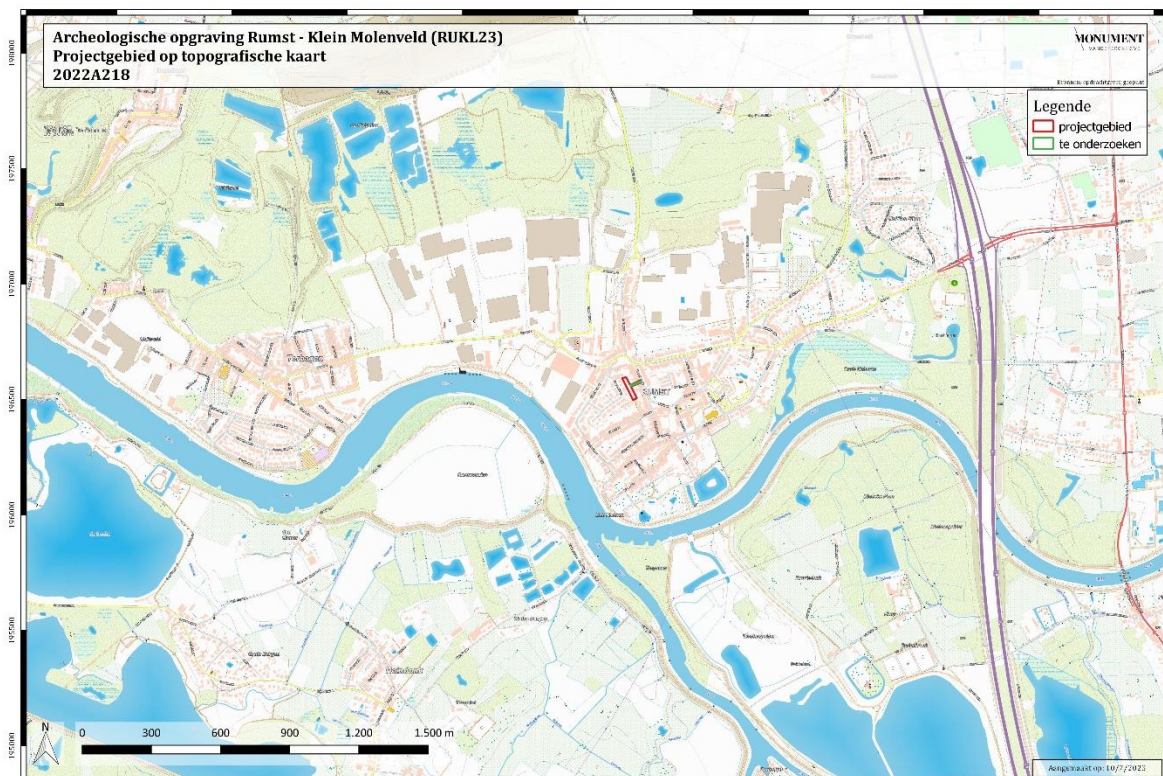
---

⁹ DEVALCKENEER L. 2020

2. BESCHRIJVING VAN DE VINDPLAATS

2.1. Landschappelijke situering¹⁰

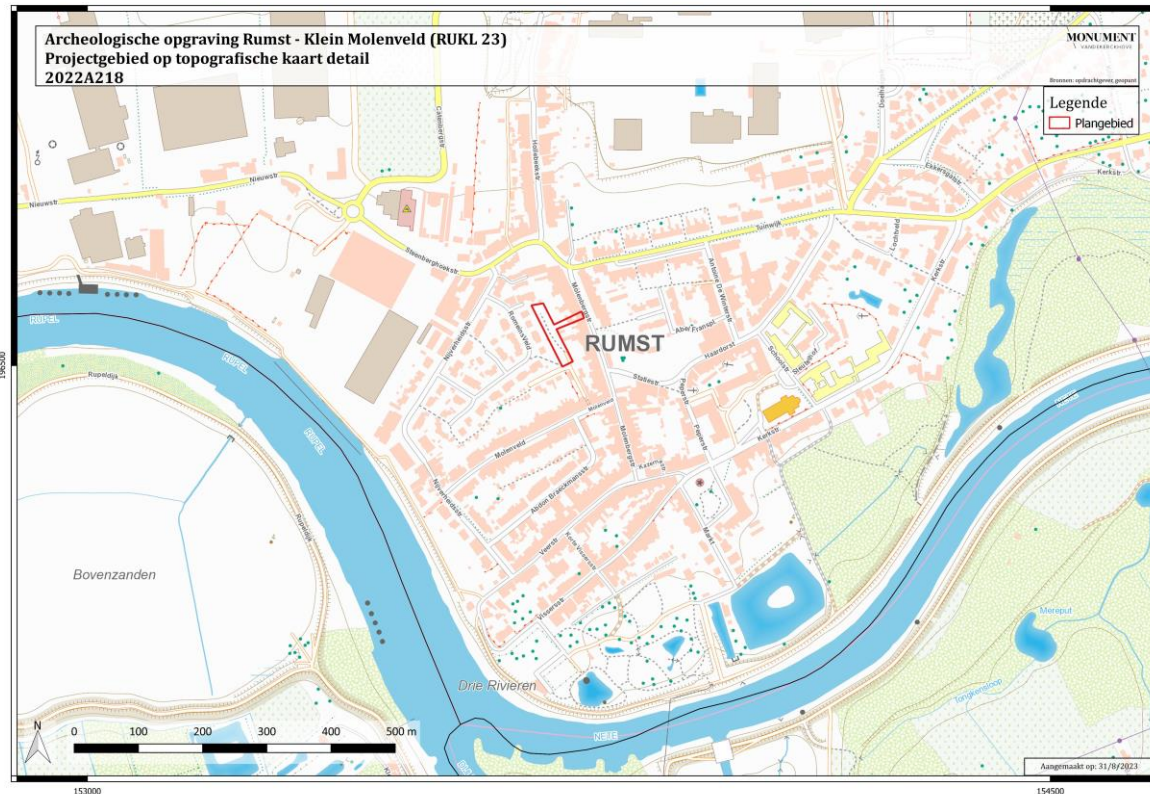
Rumst is gelegen in het zuidwesten van de provincie Antwerpen en maakt deel uit van het arrondissement Mechelen. De gemeente grenst aan de gemeentes Aartselaar en Kontich in het noorden, Duffel in het oosten, Mechelen en Willebroek in het zuiden en Bomm en Niel in het westen. Rumst situeert zich op meer dan 7km ten noordwesten van de stad Mechelen.

Figuur 11: De topografische kaart met de ruime omgeving van het plangebied (bijlage 1, bron: geopunt.be).

Het plangebied situeert zich in het centrum van Rumst, gelegen in het uiterste zuiden van de gemeente. Rumst wordt op haar beurt samengesteld uit de deelgemeenten Reet, Terhagen en Rumst. Het terrein bevindt zich in een bebouwde zone ten noordwesten van de kern van Rumst. In het oosten grenst het gebied aan de Molenbergstraat, in de overige richtingen sluit zij aan bij bestaande woonpercelen voorzien van tuinzones. Enkel in het zuidoosten en het noordwesten is respectievelijk een beperkte smalle doorgang dat het projectgebied met het Molenveld ontsluit. De Beneden-Nete, die in het westen overgaat in de Rupel, bevindt zich zo'n 585m ten zuiden, waar de Dijle zich bij de Beneden-Nete voegt.

¹⁰ DEVALCKENEER L. 2020

Figuur 12: Detail van de topografische kaart met de ruime omgeving van het plangebied (bijlage 1b, bron: geopunt.be).

Rumst maakt deel uit van de Zuiderkempen, gelegen in het Land van Boom. Meteen ten zuiden gaat dit landschap over in de Rupelvallei. De gemeente wordt doorsneden door rivieren zoals eerder reeds werd meegegeven. Het gaat over de Rupel, de Dijle en de Beneden-Nete ten zuiden. Het maaiveld ter hoogte van het projectgebied situeert zich rond +7m TAW. In noordelijke richting stijgt dit tot hoogtes rond +30m TAW. In het zuiden kent het landschap dan weer een daling richting de riviervalleien die overgaan in de Rupel.

Op de bodemgebruikskaat uit 2001 staat de oostelijke helft van het projectgebied gekarteerd als andere bebouwing. Het westelijk deel wordt aangeduid als industrie- en handelsinfrastructuur.

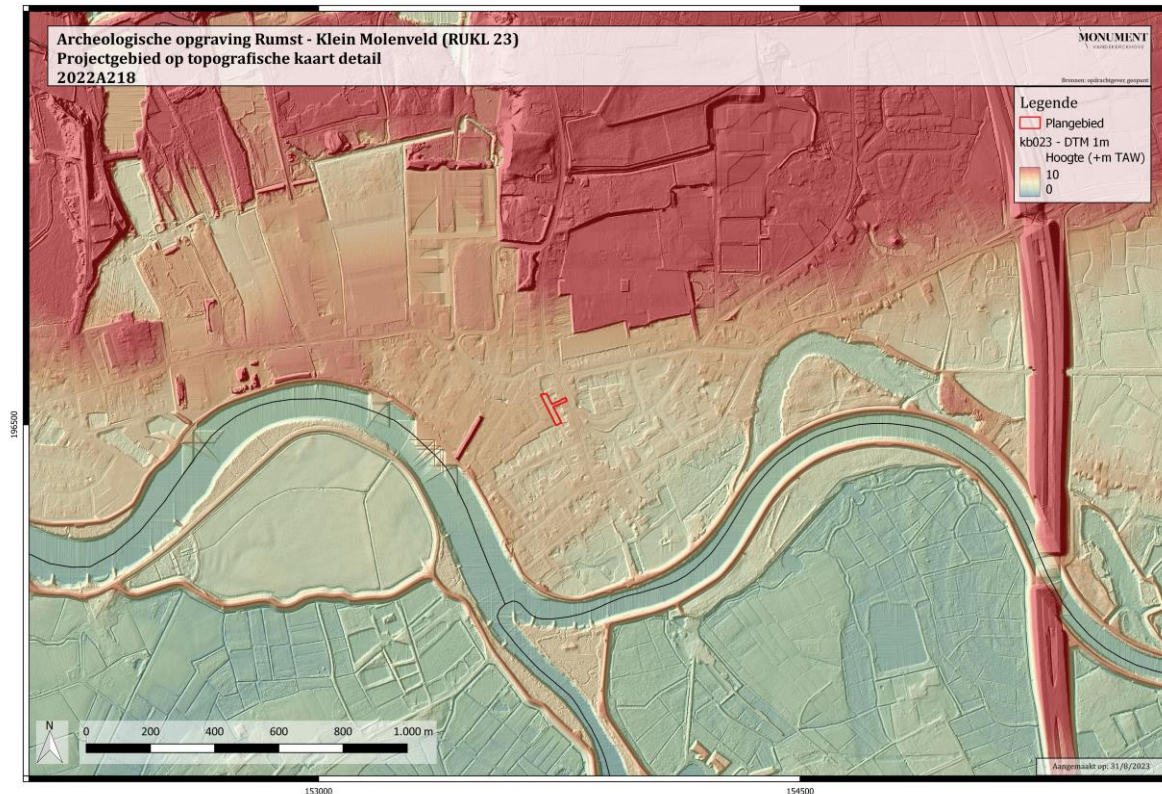

Figuur 13: Onderzoeksgebied op de bodemgebruiksk kaart (bijlage 5, bron: geopunt.be).

2.2. Bodemkundige situering¹¹

Het projectgebied maakt deel uit van de Centrale Boomse cuesta en wordt gekenmerkt door gronden van vlakke laagplateaus en van valleiranden. Verder ten zuiden gaat dit over naar de oostelijke Vlaamse Laagvlakte, gekenmerkt door gronden van natte depressies en alluvia. Een kleinere waterloop stroomt ten oosten van het plangebied, de Stuyvenbergloop.

¹¹ DEVALCKENEER L. 2020

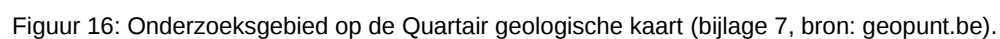
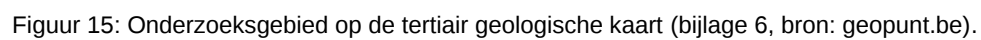
Figuur 14: Projectgebied aangeduid op DTM Vlaanderen (bijlage 16, bron: geopunt.be).

De **tertiaire ondergrond** ter hoogte van het projectgebied bestaat uit afzettingen van het Lid van Terhagen. De eenheid bestaat uit bleekgrijze klei en is onderaan kalkhoudend. Het Lid van Terhagen behoort tot de Formatie van Boom.

Meteen ten zuiden van het projectgebied bestaat de tertiaire ondergrond uit afzettingen van het Lid van Belsele-Waas, eveneens behorend tot de Formatie van Boom. De afzettingen bestaan uit grijsgroen zeer fijn zand dat kleihoudend is tot grijze klei dat silthoudend is en vaak gebioturbeerd met kalkhoudende horizonten, kan ook glauconiet- en glimmerhoudend zijn.

Ten noorden bestaan de tertiaire afzettingen uit het Lid van Putte en worden gekenmerkt door zwartgrijze klei, is silthoudend en omvat veel organisch materiaal. Het Lid van Putte maakt opnieuw deel uit van de Formatie van Boom. Iets verder ten noorden komt de Formatie van Berchem aan bod. De tertiaire afzettingen bestaan hier uit donkergroen tot zwart zand, is sterk glauconiethoudend met plaatselijk schelpen en is onderaan kleihoudend.

De **Quartair geologische kaart** geeft aan dat de ondergrond ter hoogte van het plangebied bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan (laat-Pleistoceen) en/of hellingsafzettingen van het Quartair.

Archeologische opgraving Rumst - Klein Molenveld (RUKL23)
Bodemkaart
2022A218

MONUMENT
Nederland

Legende

- projectgebied
- te onderzoeken
- Bodemkaart
- Antropogeen
- Nat zand/leem
- Veen

0 90 180 270 360 450 m

1:20000 15:35:36 154600E

Digitaal verspreid op 18/11/2013

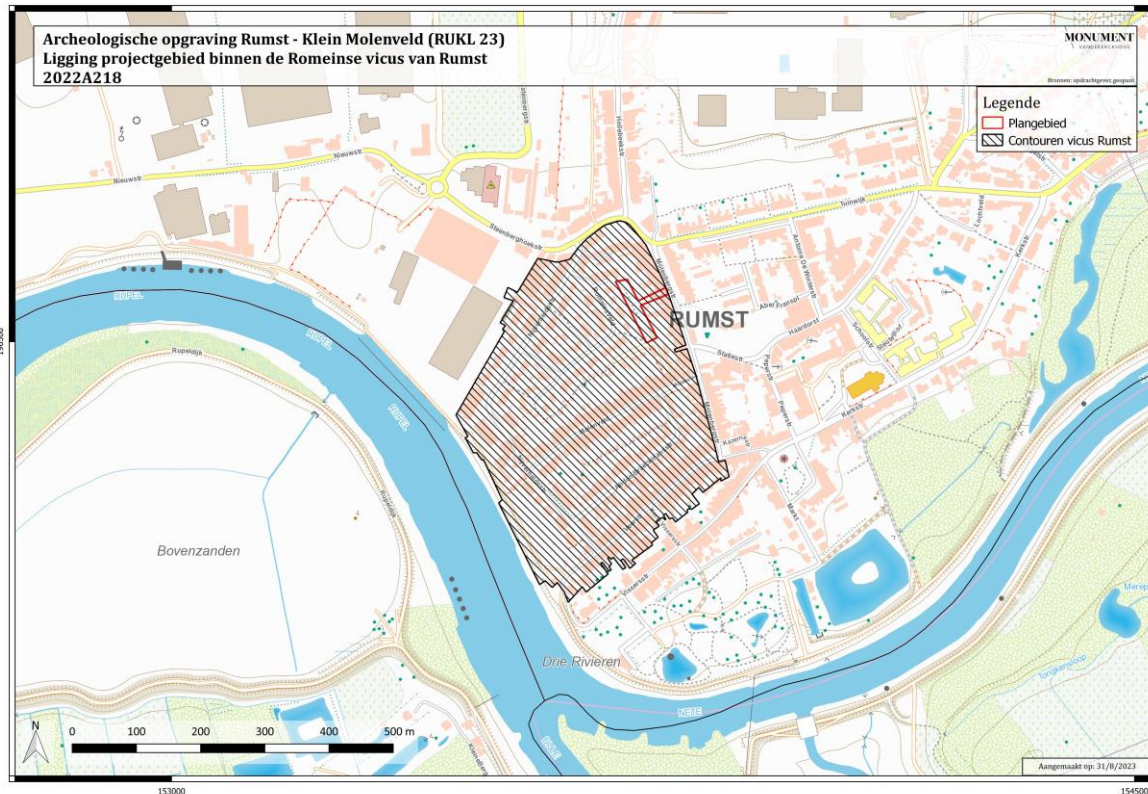
Figuur 17: Onderzoeksgebied op de bodemtypekaart (bijlage 8, bron: geopunt.be).

2.3. Historisch en archeologisch kader

- Historisch kader¹²

Vele archeologische vondsten wijzen op een belangrijke Romeinse nederzetting op het kruispunt van de Romeinse wegen naar de nederzettingen Asse, Elewijt, Kontich en Antwerpen. Ook de aanwezigheid van de rivieren de Rupel, Dijle en Nete. In de historische bronnen is dit echter niet terug te vinden. Onderzoeken wezen op een uitgebreide bewoningszone te Rumst tijdens de Romeinse periode. Waarschijnlijk bood Molenveld vanaf het einde van de 2^e-3^e eeuw plaats aan een militair kamp.

¹² DEVALCKENEER L. 2020

Figuur 18: Ligging van het plangebied binnen de vicus van Rumst (bijlage 17, bron: geopunt.be).

In de vroege middeleeuwen zou zich een nieuwe nederzetting ontwikkeld hebben als onderhorige *villa* van de *villa dominicata* van Grimbergen, maar werd gedurende de 9^e eeuw zwaar geteisterd door de invallen van de Noormannen. Rumst hernam zich echter en kende een bloei als handelscentrum met een jaarmarkt die aantrek uitoefende op de lakenhandelaars en financiers uit Walem en Duffel.

- **Historisch kaartmateriaal¹³**

Concrete historische gegevens over het plangebied werden niet gevonden. Wel zijn enkele historische kaarten bekeken om de ruimtelijke situatie en evolutie binnen het plangebied en in de directe omgeving na te gaan.

De Ferrariskaart (1771-1778) toont de vroege kern van Rumst ten zuidoosten van het projectgebied. Het terrein maakt er nog geen deel van uit maar grenst reeds aan de voorloper van de Molenbergstraat. Van Romeins Veld of de Molenstraat is nog geen sprake. Ook

¹³ Historische kaarten geconsulteerd via <http://www.geopunt.be>

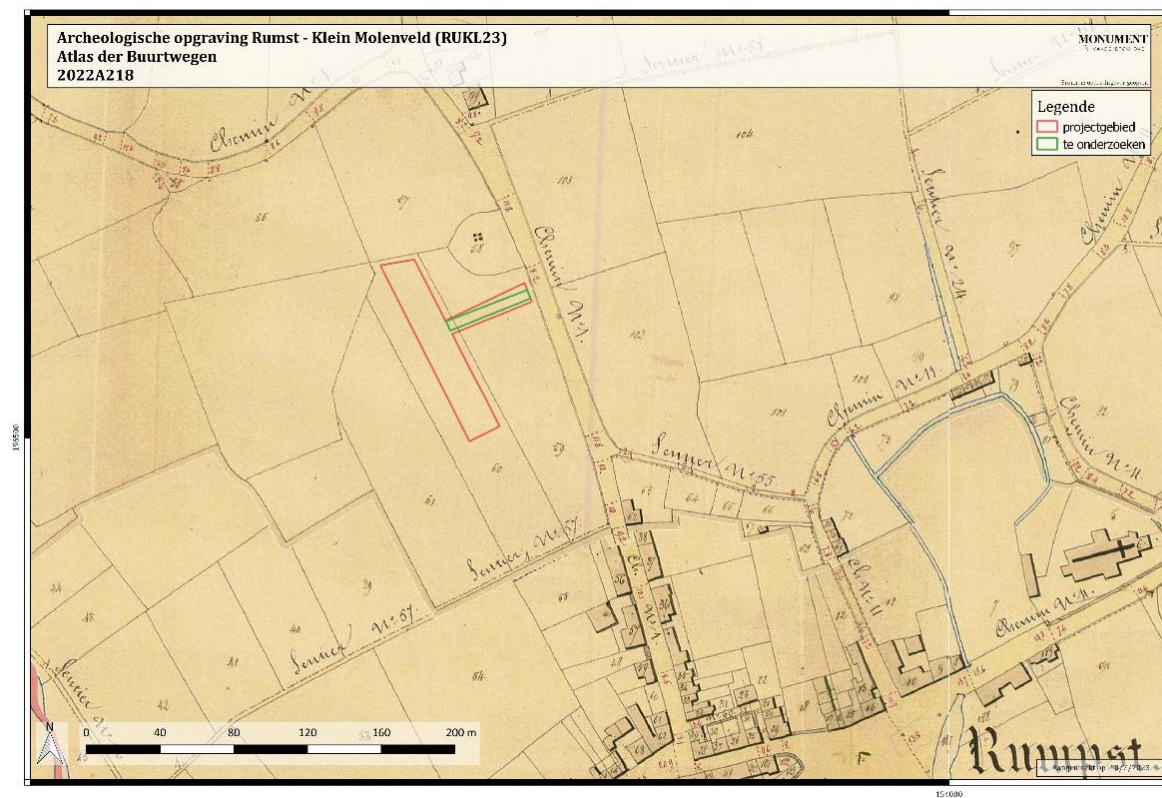
bebouwing in de omgeving is nagenoeg afwezig. Het projectgebied wordt volledig ingenomen door akkerland met een molen ingeplant in de noordelijke hoek gevormd door de specifieke T-vorm van het terrein. De straten in de onmiddellijke omgeving zullen hun naam aan deze constructie te danken hebben.

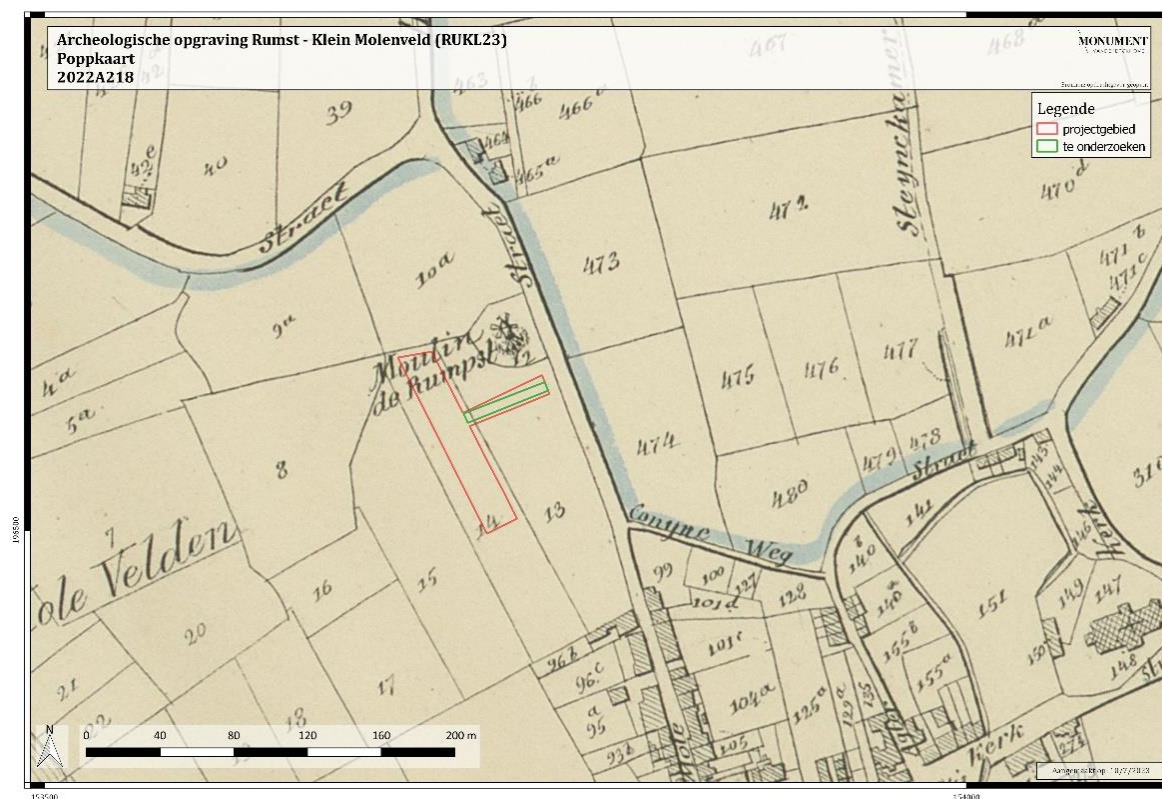
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (bijlage 9, bron: geopunt.be).

De atlas der Buurtwegen (ca. 1840) toont een gelijkaardig beeld. Hoewel de molen niet wordt weergegeven, is het specifieke perceel waar die was ingeplant wel onderscheiden. Op de Atlas is ook de (onverharde?) voorloper van de Molenstraat ten zuiden voor het eerst zichtbaar. Bebouwing valt niet te onderscheiden binnen de contouren van het projectgebied noch op de aangrenzende percelen. De Vandermaelenkaart (1846-1854) toont geen verandering ten opzichte van de Atlas der Buurtwegen. Op deze kaart wordt voor het eerst de molen aangeduid met de naam Moulin de Rumps. De Poppkaart (1842-1879) toont opnieuw hetzelfde beeld. De molen wordt nog steeds duidelijk aangegeven. Van het Romeins Veld is nog altijd geen spoor te bekennen. Het geheel aan gronden dat zich ten westen van de voorloper van de Molenbergstraat bevindt, wordt aangeduid als 'Mole Velden'. De molen van Rumst, oftewel molen Verbruggen, was een staakmolen gebouwd voor 1683. Hij diende om koren te malen en had een huurwaarde van 250 gulden. De familie Verbruggen had tot 1899 de molen in eigendom¹⁴.

¹⁴ www.molenechos.org

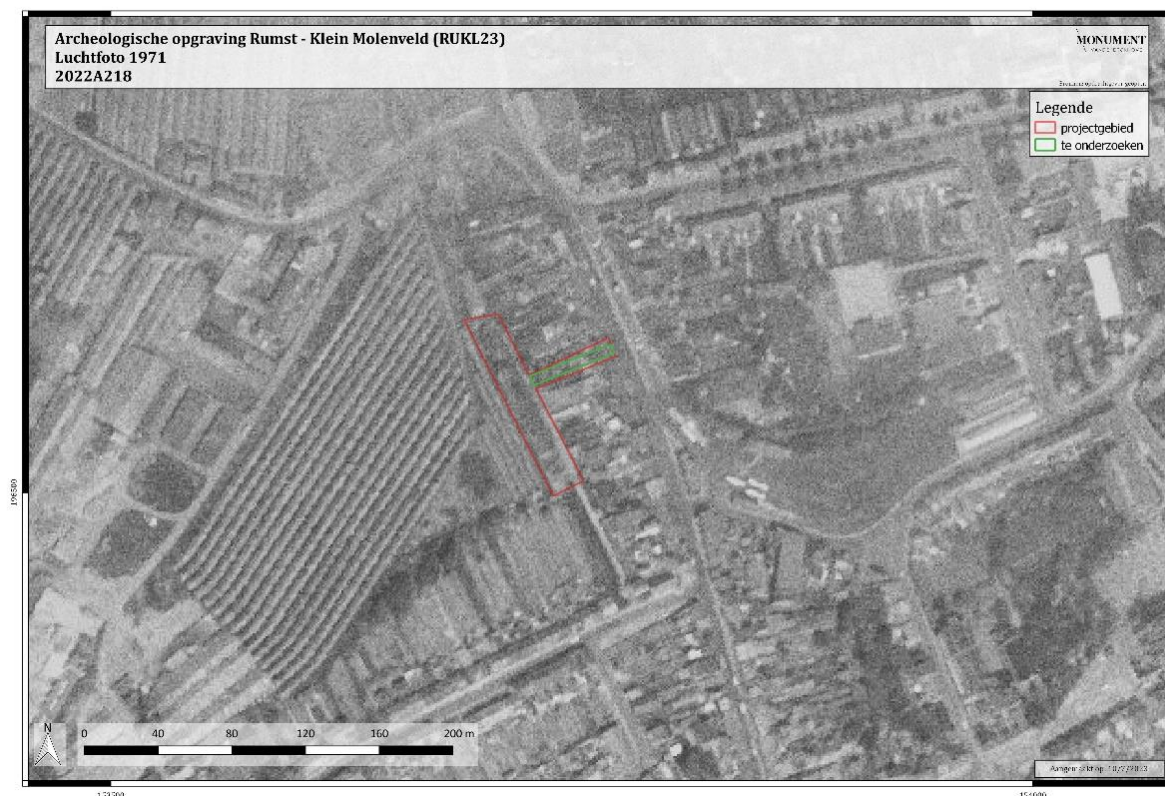
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (bijlage 10, bron: geopunt.be).

Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (bijlage 11, bron: geopunt.be).

Een luchtfoto uit 1971 toont voor het eerst de bebouwing binnen de contouren van het perceel. Deze situeert zich in het oosten van het projectgebied, in de vorm van een rijwoning langsheen de Molenbergstraat. Het westelijk deel van het plangebied lijkt in een onbebouwde vorm te zijn weergegeven en grenzend aan een akkerland. Vanaf de Molenstraat lijkt een smal verhard pad een doorgang te vormen naar het projectgebied langsheen de tuinen van de huizen.

De luchtfoto uit 2003 toont de onbebouwde aard van het westelijk deel. Het westelijk deel wordt ingenomen door een groenzone.

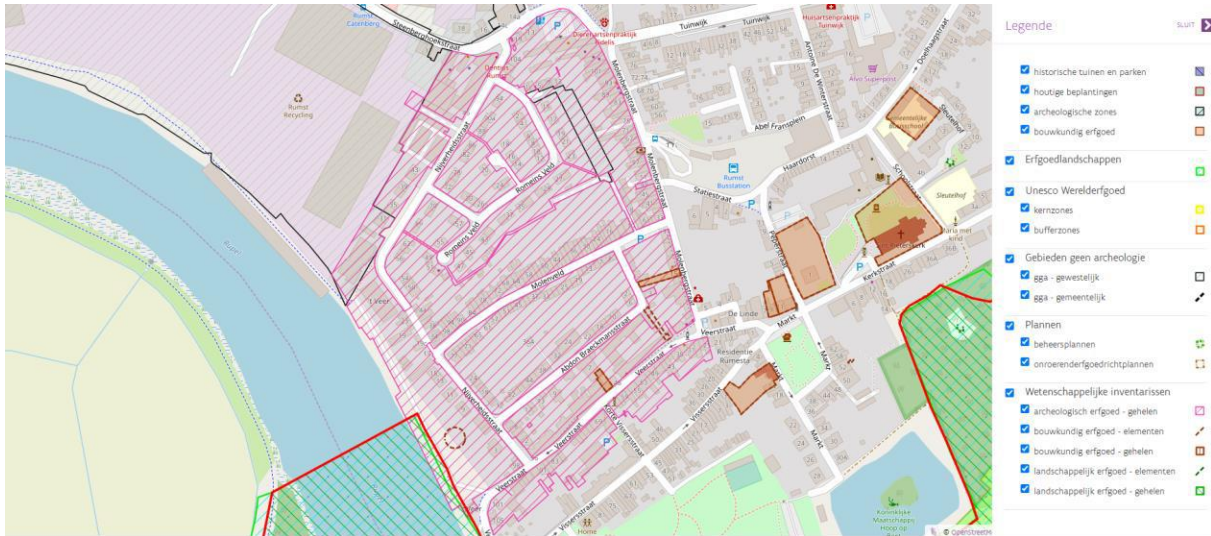
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1971 (bijlage 12, bron: geopunt.be).

Naar aanleiding van eerder gevoerd archeologisch onderzoek¹⁵ binnen de contouren van het projectgebied door Monument Vandekerckhove werd in het verleden reeds meer informatie verkregen van de buurtbewoners omtrent het gebruik van het westelijke deel van het projectgebied. Het terrein zou deel hebben uitgemaakt van tuinen. De noordelijke helft zou plaats hebben geboden aan een grote moestuin. Centraal zou er zich een vijver bevonden hebben die enkele tientallen jaren geleden werd gedempt. Gedurende de jaren 50 van de 20ste eeuw zou dit deel van het projectgebied ten prooi zijn gevallen aan sluikstorting afkomstig van verschillende cafés uit de omgeving.

¹⁵ MESTDAGH B., BRACKE M. 2017

Archeologisch kader

Het westelijk deel van het projectgebied wordt aangeduid als een zone waarbij geen archeologie te verwachten valt. Dit is het gevolg van het archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 2017 door Monument Vandekerckhove nv. Het projectgebied situeert zich binnen het archeologisch geheel 'Vicus Rumst'.

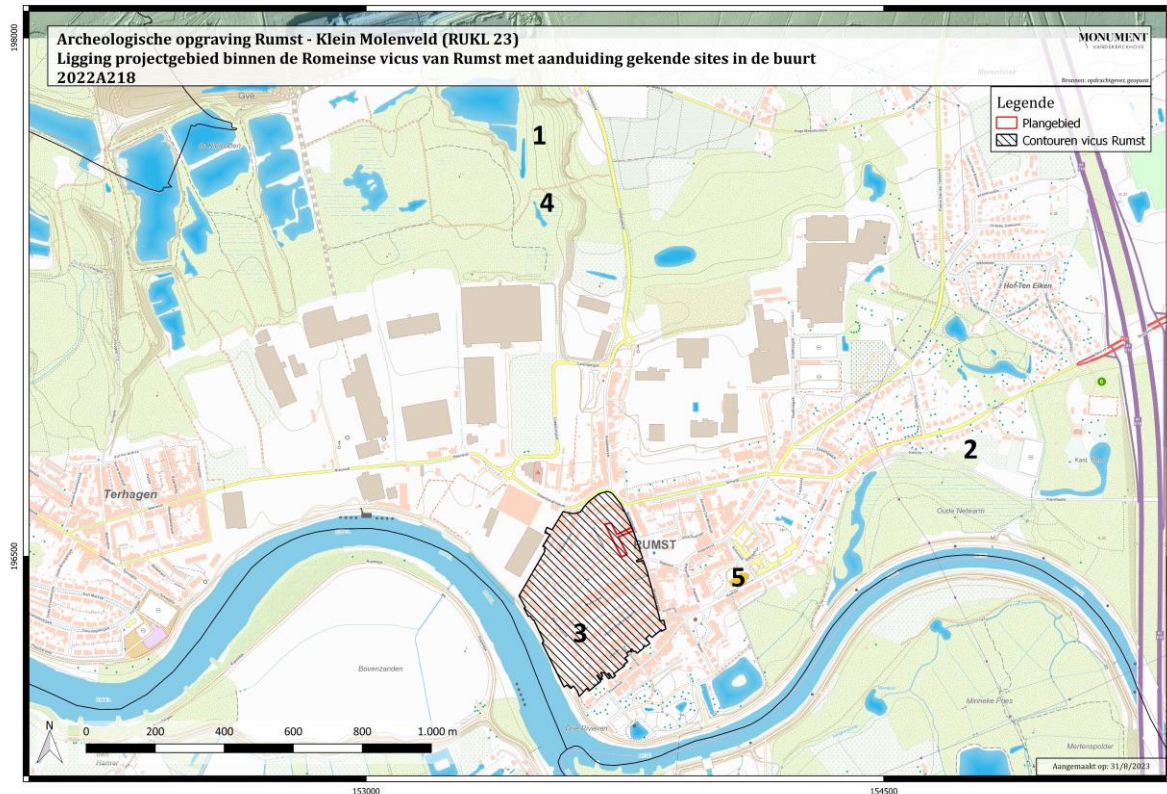

Figuur 23: Uitsnede topografische kaart met weergave van wetenschappelijke inventaris – archeologische geheel ter hoogte van de vicus Rumst (bron: www.geo.onroerenderfgoed.be).

Hoewel er voor het centrum van Rumst nog geen archeologienota's werden opgesteld, betekent dit niet dat archeologisch onderzoek hier achterwege is gebleven. De CAI¹⁶ maakt melding van verschillende onderzoeken en opgravingen die reeds vanaf de 19^e eeuw plaatsvonden. Een opsomming voor sites uit de IJzertijd en Romeinse periode werd in 1991 gegeven door Sevenants W.¹⁷

¹⁶ www.geo.onroerenderfgoed.be

¹⁷ SEVENANTS W. 1991

Figuur 24: topografische kaart met aanduiding van verschillende archeologische site te Rumst. 1) site Konijnenberg 2) site Tiburstraat 3) site Molenveld 4) site Kattenveld 5) site Sint-Pieterskerk (naar: SEVENANTS W. 1991, p. 3 bijlage 18, bron: geopunt.be).

Geattesteerde sites daterend uit de **IJzertijd** te Rumst zijn:

Site 1: Site Konijnenberg leverde een kuil op met vrij veel organisch materiaal en aardewerk. Deze laatste bleek opvallend duidelijke Marne-invloeden te kennen.

Site 2: Site Tiburstraat betrof vondsten van aardewerkfragmenten tijdens de bouw van een huis. Site Molenveld werd reeds sinds de 19de eeuw onderzocht door E. de Meester de Ravenstein en C. Van Dessel. Het terrein leverde in het verleden een aantal scherven op. Pas in 1985 werden ze herkend als IJzertijd materiaal.

Site 3: Site Molenveld leverden een aantal scherven op gedurende opgravingen onder leiding van E. de Meester de Ravenstein en C. Van Dessel aan het einde van de 19de eeuw. Pas door K. Goossenaerts werden ze in 1985 als daterend uit de IJzertijd herkend.

Geattesteerde sites daterend uit de **Romeinse periode** te Rumst zijn:

Site 3: Site Molenveld, waar reeds resten uit de IJzertijd aan het licht kwamen, leverde eveneens Romeinse resten op en dit door onderzoeken uitgevoerd op verschillende tijdstippen. De sporen kregen een datering mee tussen 50 tot 270 n. Chr. De Romeinse occupatie kan dus gedateerd worden tussen de tweede helft van de 1ste eeuw tot de tweede helft van de 3de eeuw na Chr. Er werd resten teruggevonden die wezen op metaalbewerking, een pottenbakkersoven en beenderresten van geslachte dieren. Deze vondsten wijzen duidelijk op de menselijke activiteiten gekoppeld aan een nederzetting. Daarenboven werden ook 16 muntmallen gevonden in de vulling van een 3de -eeuwse kelder¹⁸.

Site Kattenveld bood naar alle waarschijnlijkheid plaats aan een grafveld dat toebehoorde aan de woonkern gelegen aan het Molenveld. Echter had kleiwinning plaatsgevonden op dit terrein met grote verstoringen tot gevolg.

Site 4: Site Kattenveld bood naar alle waarschijnlijkheid plaats aan een grafveld dat toebehoorde aan de woonkern gelegen aan het Molenveld. Echter had kleiwinning plaatsgevonden op dit terrein grote verstoringen tot gevolg.

Site 5: Site Sint-Pieterskerk leverde resten Romeins materiaal op tijdens verbouwwerken in 1861.

Mogelijk was dit materiaal afkomstig van site Molenveld. Op basis hiervan kan echter niet worden uitgesloten dat Romeins resten zich nog onder de kerk bevinden.

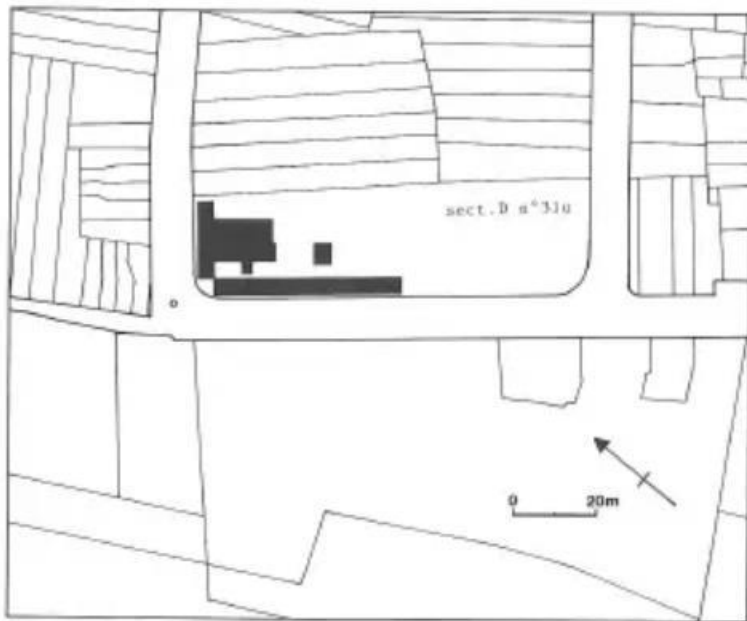
Archeologische studie site Molenveld

Reeds eeuwen was het potentieel van deze site gekend te Rumst. Echter kwam het pas tot een archeologische opgraving in 1987 nadat de terreinen van het Molenveld ontwikkeld werden voor bouwprojecten en hierbij Romeinse voorwerpen aan het licht kwamen. Om alsnog onderzoek te kunnen uitvoeren werd het laatste beschikbare terrein gelegen tussen Molenveld, de Nijverheids- en de Braeckmansstraat aan een opgraving onderworpen. In totaal werd ca. 900 m² onder de loep genomen. Verder onderzoek gebeurde aan de hand van proefsleuven in de omliggende tuinen. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken kon de locatie van de archeologische site gepinpoint worden tussen de Steenberghoekstraat, de Molenbergstraat, de Veerstraat en de Rupel, wat een oppervlakte van ca. 10 ha gaf. Onderzoek bracht sporadisch prehistorische lithische artefacten aan het licht. Voor een diepgaande studie bleken de vondsten echter te beperkt en te verspreid. Een concentratie kon echter wel onderscheiden worden in de vorm van 16 artefacten in sleuf 87.3. vervaardigd uit homogeen, glanzend, eerder doorschijnende vuursteen van goede kwaliteit. Het gaat om een

---

¹⁸ SEVENANTS W., VAN HEESCH J., 1987-1988. The Roman Coin Moulds of Rumst (Belgium), in: Acta Archaeologica Lovaniensia, 26-27, p. 29-39.

hoeksteker, 2 kernrandklingen, 2 klingen, 2 microklingen, 5 afslagen, 4 schilfers. De verspreide vondsten werden in een secundaire positie teruggevonden en bestaan uit diverse silexsoorten, Wommersom-Kwartsiet en ftaniet. De types bestaan uit werktuigen: 1 lang gevleugeld pijlpunt, 2 gepolijste afslagen, 1 schrabber, 1 afgeknotte kling, 2 klingen met geretoucheerde boorden, 1 afslag met geretoucheerde boorden, 1 ondefinieerbaar werktuigfragment. Anderzijds bestaan de vondsten uit debitageproducten: 2 kernfragmenten, 1 fragment van een kernrandkling, 2 klingen, 4 afslagen, 3 klingfragmenten, 12 afslagen, 2 schilfers en 10 brokstukken waarvan 7 intens verbrand.

Figuur 25: Kaart met weergave van opgegraven zone van site Rumst - Molenveld (zwart) (bron: SEVENANTS W., VAN HEESCH J., 1987-

Sporen uit de IJzertijd bestonden voornamelijk uit grondsporen samengesteld uit kleine kuilen – waarschijnlijk paalgaten – en grotere structuren. Deze sporen leverden ook heel wat aardewerkfragmenten op daterend tot de vroege- en midden-IJzertijd van een goede kwaliteit. Het ensemble bestond uit ruwwandige scherven maar ook uit fragmenten van verzorgd aardewerk wat mogelijk de eerder welgestelde aard van de nederzetting kan weerspiegelen. De aanwezigheid van een spinschijfje toont ook de artisanale activiteiten in de wolbewerking en schapenteelt. Het leeuwendeel van de sporen te Molenveld dateerden echter uit de Romeinse periode. Naast een hele hoop (afval)kuilen kwamen daarnaast een pottenbakkersoven, een verdedigingssysteem en een viertal kelders aan het licht. Vondsten omvatten grote aantallen aardewerk, glaswerk, stenen voorwerpen, beenderen en benen gebruikswerpen alsook metalen voorwerpen. De eerstgenoemde opvallende structuur is de pottenbakkersoven. Het betreft een oven van het verticale type met een noord-zuid oriëntatie waarvan de haard, een deel van het stookkanaal en de stookkamer bewaard zijn gebleven. De haard heeft een trechtervormige lay-out voorzien van drie *tegula*fragmenten centraal op de bodem als staanplaats voor de pottenbakker. Langsheen beide zijden van de *tegulae* bevinden

zich kleine paalkuilen zodat de haard of een deel ervan door middel van een doek kon worden afgedekt. De wand van de stookkamer werd opgetrokken uit dakpanfragmenten. Uit datzelfde materiaal werden ook zeven radiaal geplaatste steunmuurtjes opgetrokken. De onderste vulling werd samengesteld uit een laagje verbrande leem met daarboven een dikke puinlaag bestaande uit houtskool, verbrande leem, zand en aardewerkfragmenten. In het aardewerkensemble komt zowel lokaal geproduceerd als geïmporteerde aardewerk voor, zowel reducerend als oxiderend gebakken en een grote variatie aan vormen. Op basis van de oven en de typochronologie van het aardewerk kon de lokale aardewerkproductie aan het begin van de tweede eeuw gesitueerd worden. Overigens werden ook muntmallen, constructiemateriaal en terracottabeeldjes aangetroffen. Een tweede opvallende structuur is het verdedigingssysteem dat geassocieerd kan worden met de aanwezigheid van een militaire kamp. De grondsporen bestaan uit een dubbele rij van paalkuilen, twee aan twee gelegen. Op 5 m van deze dubbele palenrij ligt een gracht met dezelfde oriëntatie en een spitsvormig profiel. Op 7 m van deze spitsgracht ligt een volgende gracht met een trapeziumvormige doorsnede. Een datering kan gegeven worden aan de hand van onderlinge oversnijdingen en het materiaal afkomstig uit deze structuren. Dit levert een datering in de tweede helft van de tweede en de eerste helft van de derde eeuw na Chr. Een derde type aan opmerkelijke structuren zijn de ondergrondse opslagplaatsen of kelders. In totaal gaat het om drie, misschien zelfs vier exemplaren.

Archeologische prospectie Rumst Romeins Veld¹⁹

In 2017 werd op een deel van het terrein een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv. In totaal werden drie sleuven aangelegd op het westelijk deel van het huidige projectgebied. De bodemprofielen toonden de aanwezigheid van ophogingslagen variërend tussen 1m en 1,20m onder het maaiveld. De bodem vertoont onder het maaiveld een wisselend ophogingspakket met een homogeen grijze kleur tot een sterk gevlekte grijs-groen-blauwige kleur. Nadien volgt een donker blauwgrijs pakket afgezet op de C-horizont dat mogelijks een restant is van de B- en/of C-horizont of eveneens een opgevoerd pakket betreft. Van een intacte bodem was dus geen sprake. Tijdens het onderzoek werden slechts twee sporen waargenomen. Het gaat enerzijds om een Romeins paalspoor met kern en insteek. In de opvulling werd een *tegula*-fragment aangetroffen. Het tweede spoor dateert uit de 19^e-20^e eeuw. Het betreft een waterput vervaardigd uit gewapend beton. De ophogingspakketten zijn in dezelfde periode te situeren.

---

¹⁹ MESTDAGH B., BRACKE M. 2017

Figuur 26: Sporenplan Rumst-Romeins Veld (bron: Mestdagh B., Bracke M. 2017).

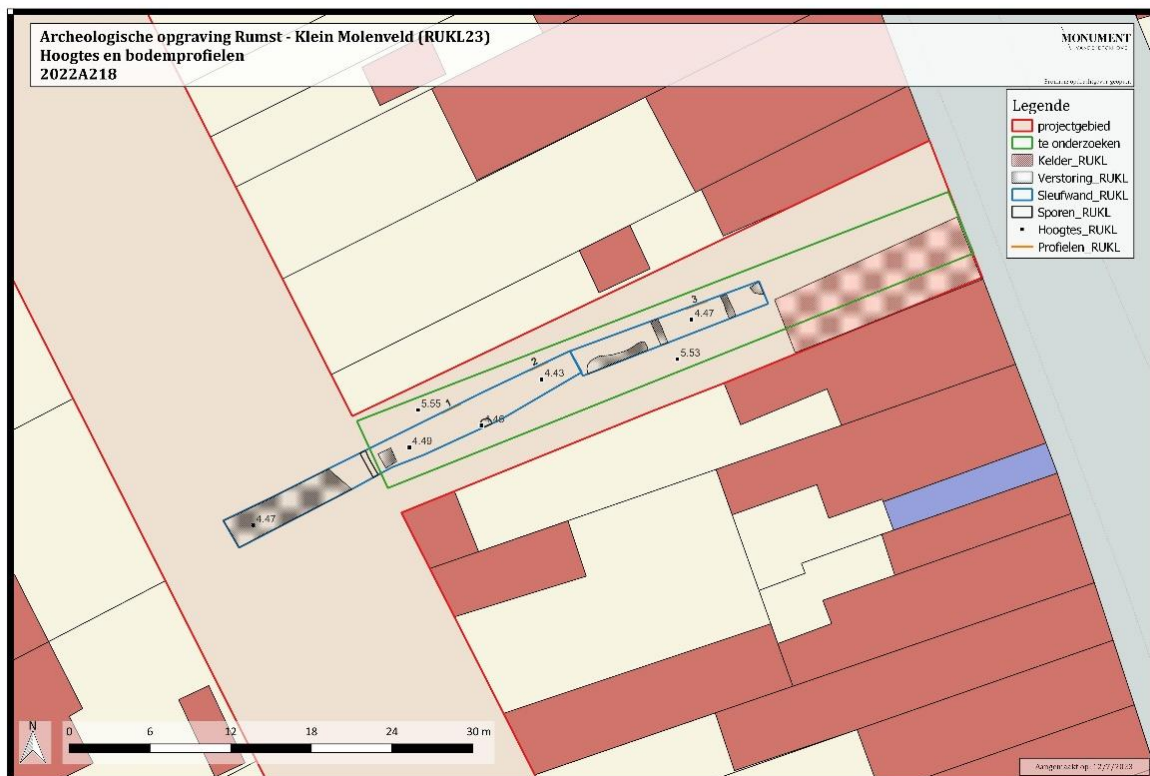
3. BESCHRIJVING VAN DE RESULTATEN

Tijdens het archeologisch onderzoek werden 2 archeologisch relevante sporen geregistreerd. Het gaat hierbij om een greppel en een kuil.

Hieronder worden de voorlopige resultaten toegelicht en wordt eveneens aandacht besteed aan de bodemprofielen en het vondstmateriaal.

3.1. Beschrijving van de stratigrafie

Tijdens de archeologische opgraving werden 3 wandprofielen opgeschoond om de bodemopbouw te registreren. Binnen het plangebied werd éénzelfde bodemopbouw vastgesteld. Deze bestond uit een Aa-Ap-B-C opbouw. Bovenop de oorspronkelijke cultuurlaag (Ap) bevindt zich een ca. 1m dik ophogingspakket (Aa). Onder de Ap-horizont bevond zich nog een restant van een B-horizont met daaronder de moederbodem. De Aa-horizont kenmerkt zich als een vrij puinig donkerbruin pakket, de ploeglaag was grijzer en ca 15cm dik bewaard. Daaronder, op circa 1m20 onder het maaiveld, situeert zich de C-horizont. De moederbodem bestaat uit een gelig beige zandleem.

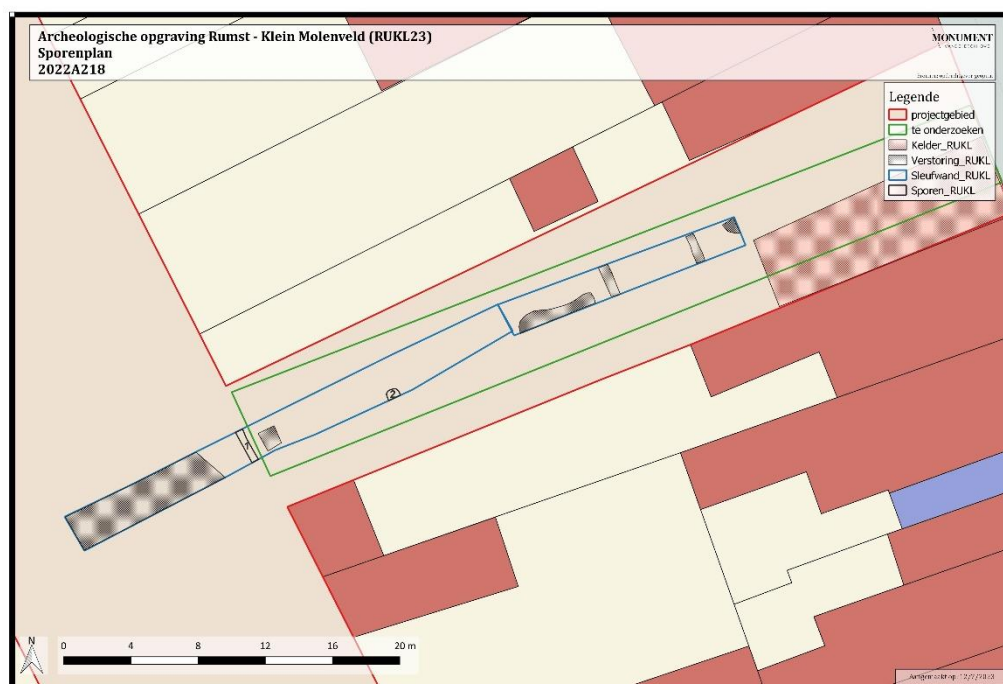
Figuur 27: Hoogtes en bodemprofielen geprojecteerd op het GRB (bijlage 14, bron: geopunt.be).

Figuur 28: Aanduiding van de bodemhorizonten op profiel 3.

3.2. Beschrijven sporen en structuren

Tijdens het archeologisch onderzoek werden in totaal 2 sporen (een kuil en een greppel) geregistreerd (Figuur 29). De greppel (S1) kleurt donkergrijs en situeerde zich ter hoogte van de perceelsgrens op het GRB en kan aldus geïnterpreteerd worden. De greppel is nog 40cm breed in grondvlak en in coupe toonde hij een komvormig profiel met een diepte van circa 10cm. Bij de aanleg werd een fragment bouw materiaal herkend. Deze werd echter niet weerhouden gezien de recente datering. De kuil tot slot (S2) was ovaal van vorm en eveneens donkergrijs gekleurd. De kuil bevond zich tegen de zuidelijke profielwand van de sleuf en was ongeveer 75cm breed. Ook dit spoor werd manueel gecoupeerd en bleek komvormig met een diepte van circa 25cm. In de vulling werden enkele potscherven aangetroffen die in de Romeinse periode gesitueerd worden.

Figuur 29: Allesporenplan (bijlage 15, bron: geopunt.be).

Figuur 30: Zicht op greppel S1.

Figuur 31: Zicht op kuil S2 in vlak en in coupe.

3.3. Beschrijven vondsten

Tijdens het archeologisch onderzoek werden enkele vondsten ingezameld. Het gaat hierbij om enkele scherven aardewerk en een stuk bouw materiaal. De vondsten werden aangetroffen ter hoogte van profiel 1 en in de vulling van spoor 2. Het aangetroffen aardewerk kan gesitueerd worden in de Romeinse periode.

Figuur 32: Fotografische opname van het aangetroffen aardewerk in de vulling van spoor S2.

3.4. Voorlopige interpretatie en datering

De archeologische opgraving ter hoogte van Klein Molenveld te Rumst geeft ons een inkijk in de evolutie van het landschap en de bewoningsgeschiedenis.

Doorheen het verleden heeft het plangebied menselijke invloeden ondergaan. Het gebied lijkt in gebruik te zijn geweest tijdens de Romeinse periode. Hiervan getuigt de aangetroffen kuil die in deze periode gesitueerd werd door middel van het aangetroffen aardewerk. De oude cultuurlaag bevindt zich onder een ca. 1m dik pakket dat op basis van de aanwezige resten in de 20ste eeuw gedateerd kan worden. Het lijkt erop dat de gronden waartoe het plangebied behoort in het verleden weinig aantrekkelijk waren gezien de lagere ligging (cf. DTM) en bijgevolg een vochtige bodemgesteldheid hadden.

Op de luchtfoto's is vanaf de Nieuwste Tijd bebouwing te zien binnen het perceel. Vermoedelijk kan dit 20ste eeuwse ophogingspakket gelinkt worden aan de oprichting van bebouwing binnen het plangebied. Tot slot werd nog een recentere perceelsgreppel aangetroffen. Gezien het gebrek aan vondstenmateriaal kunnen geen uitspraken gedaan worden over de datering.

De aangetroffen kuil sluit aan bij de geschiedenis van Rumst gezien het projectgebied zich situeert binnen de vermoedelijke contouren van de *vicus* te Rumst. Het plangebied situeert zich aan de noordelijke rand van de *vicus*. Deze perifere ligging wordt alvast bevestigd door de beperkte hoeveelheid Romeinse resten binnen het plangebied.

4. VERDERE AANPAK

4.1. Assessment vondsten

Het weinige aangetroffen aardewerk werd bekeken en gesitueerd in de Romeinse periode. Hiermee kon het aangetroffen spoor gedateerd worden. Verder assessment van het vondstmateriaal is hier dan ook niet van toepassing.

4.2. Assessment stalen

Tijdens het archeologisch onderzoek werden geen stalen genomen.

4.3. Assessment conservatie

Tot het aangetroffen vondstmateriaal behoren geen objecten die in aanmerking komen voor conservatie.

5. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN

Op basis van de eerder uitgevoerde prospectie door middel van proefsleuven werden verschillende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen opgesteld.²⁰ Hieronder worden deze hernomen en van een zo volledig mogelijk antwoord voorzien:

- Welke zijn de waargenomen horizonten? Stemt de bodemopbouw van het te onderzoeken perceel overeen met de aangetroffen bodemopbouw op perceel 14f2? Is er een intacte bodemopbouw aanwezig? Is hier eveneens sprake van ophogingspakketten?

De geregistreerde profielen tonen grotendeels eenzelfde bodemopbouw. Bovenop een mogelijks bewaarde Ap-B-C stratigrafie bevindt zich een ophogingspakket van circa 1m dikte. Ook op het naburig perceel 14f2 werd dergelijk ophogingspakket aangetroffen. De moederbodem en aldus het archeologisch niveau, bevindt zich hier op circa 1,20m onder het maaiveld.

- Zijn er sporen aanwezig? Wat is hun bewaringstoestand? Kunnen de sporen gedateerd worden? Ligt hun datering binnen de opgestelde verwachting voor 'site Molenveld'? Kunnen de sporen gerelateerd worden aan de sporen aangetroffen op het aangrenzend perceel?

Er werden twee archeologisch relevante sporen aangetroffen tijdens het onderzoek. De sporen waren matig goed bewaard. Het gaat om een perceelsgreppel en een kuil met een beperkte hoeveelheid Romeins aardewerk. De datering van deze kuil sluit dus aan bij de verwachting op basis van de archeologische voorkennis. Op het aangrenzend perceel werd een Romeinse afvalkuil aangetroffen. Niettegenstaande het vondstmateriaal eerder beperkt was binnen het huidige onderzoeksgebied, sluit het aangetroffen spoor aan bij het sporenbestand van het aangrenzende perceel.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? Behoren zij tot één of meerdere periodes? Maken de sporen deel uit van een nederzettingcontext? Kunnen de sporen gekoppeld worden aan artisanale activiteiten?

De sporen maken geen deel uit van een structuur. Het betreffen een los aangetroffen kuil en een perceelsgreppel. De kuil is gedateerd in de Romeinse periode en sluit daarmee aan bij het sporenbestand van het aangrenzend perceel en is mogelijks te linken aan de Romeinse *vicus* te Rumst.

---

²⁰ DEVALCKENEER L. 2020

- Kunnen de sporen specifiek gelinkt worden aan de reeds gekende occupatiegeschiedenis van Rumst? Geven zij meer inzicht in de bewoningsgeschiedenis van de IJzertijd? Kunnen ze gelinkt worden aan het Romeins leven in de *vicus* van Rumst?

De sporen waren niet talrijk genoeg om hierover uitspraken te doen. Wel kan gesteld worden dat de datering van de aangetroffen kuil - in de Romeinse periode - strookt met de geschiedenis van Rumst als Romeinse *vicus*.

6. BEWARING ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

De overdracht van het archeologisch ensemble zal na het afronden van de verwerking gebeuren conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Hierbij is de eigenaar van de gronden tevens de eigenaar van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage zal in het archeologisch ensemble definitief bewaard worden op volgende locatie:

Provincie Antwerpen
Provinciaal Archeologisch Depot
Noordersingel 17
2140 Borgerhout

7. BIBLIOGRAFIE

7.1. Literatuur

- DEVALCKENEER L. 2020. Archeologienota Rumst Klein Molenveld, verslag van resultaten. Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- BARTHOLOMIEUX B. 2022. Aanvraag tot toelating werken via wetenschappelijke vraagstelling – werfbegeleiding Rumst Klein Molenveld. Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- MESTDAGH B., BRACKE M. 2017. Archeologische prospectie Rumst Romeins Veld (prov. Antwerpen), Monument Vandekerckhove nv, Ingelmunster.
- SEVENANTS W. 1991. Rumst: in het spoor van haar verleden. Eerste resultaten van 3 jaar archeologisch bodemonderzoek te Rumst-Molenveld. Mechelen.

7.2. Internetbronnen

- <http://inventaris.onroerenderfgoed.be>
- <http://www.geopunt.be/>
- <http://www.ngi.be/topomapviewer/>

8. LIJSTEN

8.1. Figurenlijst

Figuur 1: De directe omgeving van het plangebied op het GRB (bijlage 2).	4
Figuur 2: Het plangebied weergegeven op de luchtfoto (bijlage 3).	5
Figuur 3: Projectgebied met weergave geplande rioleringswerken.	7
Figuur 4: Projectgebied met weergave geplande verhardingen en groenaanleg	7
Figuur 5: Situering van de onderzoekszone op het GRB (bijlage 4).	9
Figuur 6: Situering van de verstoorde kelderruimte binnen het onderzoeksgebied (bijlage 13).	9
Figuur 7: Zicht op fase 1 (tuinzone) van het onderzoek.	10
Figuur 8: Zicht op de aanwezige kelder ter hoogte van de straatzijde. De bovenkant van de vloerplaat bevond zich op ca. 1,80m onder het maaiveld.	11
Figuur 9: Zicht op fase 2 (bebouwde zone) met de sleuf tot tegen de kelderruimte palend aan de straatzijde.	11
Figuur 10: Sfeerbeeld tijdens de werkzaamheden.	12
Figuur 11: De topografische kaart met de ruime omgeving van het plangebied (bijlage 1, bron: geopunt.be).	13
Figuur 12: Detail van de topografische kaart met de ruime omgeving van het plangebied (bijlage 1b, bron: geopunt.be).	14
Figuur 13: Onderzoeksgebied op de bodemgebruikskaart (bijlage 5, bron: geopunt.be).	15
Figuur 14: Projectgebied aangeduid op DTM Vlaanderen (bijlage 16, bron: geopunt.be).	16
Figuur 15: Onderzoeksgebied op de tertiair geologische kaart (bijlage 6, bron: geopunt.be).	17
Figuur 16: Onderzoeksgebied op de Quartair geologische kaart (bijlage 7, bron: geopunt.be).	17
Figuur 17: Onderzoeksgebied op de bodemtypekaart (bijlage 8, bron: geopunt.be).	18
Figuur 18: Ligging van het plangebied binnen de vicus van Rumst (bijlage 17, bron: geopunt.be).	19
Figuur 19: Situering van het projectgebied op de Ferrariskaart (bijlage 9, bron: geopunt.be).	20
Figuur 20: Situering van het projectgebied op de Atlas der Buurtwegen (bijlage 10, bron: geopunt.be).	21
Figuur 21: Situering van het projectgebied op de Popp-kaart (bijlage 11, bron: geopunt.be).	21
Figuur 22: Situering van het projectgebied op de luchtfoto uit 1971 (bijlage 12, bron: geopunt.be).	22
Figuur 23: Uitsnede topografische kaart met weergave van wetenschappelijke inventaris – archeologische geheel ter hoogte van de <i>vicus</i> Rumst (bron: www.geo.onroerenderfgoed.be).	23
Figuur 24: topografische kaart met aanduiding van verschillende archeologische site te Rumst. 1) site Konijnenberg 2) site Tiburstraat 3) site Molenveld 4) site Kattenveld 5) site Sint-Pieterskerk (naar: SEVENANTS W. 1991, p. 3 bijlage 18, bron: geopunt.be).	24
Figuur 25: Kaart met weergave van opgegraven zone van site Rumst - Molenveld (zwart) (bron: SEVENANTS W., VAN HEESCH J., 1987-)	26
Figuur 26: Sporenplan Rumst-Romeins Veld (bron: Mestdagh B., Bracke M. 2017).	28
Figuur 27: Hoogtes en bodemprofielen geprojecteerd op het GRB (bijlage 14, bron: geopunt.be).	29
Figuur 28: Aanduiding van de bodemhorizonten op profiel 3.	30
Figuur 29: Allesporenplan (bijlage 15, bron: geopunt.be).	31
Figuur 30: Zicht op greppel S1.	31

Figuur 31: Zicht op kuil S2 in vlak en in coupe.....	32
Figuur 32: Fotografische opname van het aangetroffen aardewerk in de vulling van spoor S2.	32

9. BIJLAGEN

Bijlage 1: Topokaart
Bijlage 2: GRB
Bijlage 3: Recente luchtfoto
Bijlage 4: Onderzoeksgebied op GRB
Bijlage 5: Bodemgebruikskaart
Bijlage 6: Tertiair geologische kaart
Bijlage 7: Quartair geologische kaart
Bijlage 8: Bodemkaart
Bijlage 9: Ferrariskaart
Bijlage 10: Atlas der Buurtwegen
Bijlage 11: Poppkaart
Bijlage 12: Luchtfoto 1971
Bijlage 13: Situering kelder
Bijlage 14: Hoogtes en profielen
Bijlage 15: Allesporenplan
Bijlage 16: DTM
Bijlage 17: Ligging plangebied binnen de vicus van Rumst
Bijlage 18: Ligging plangebied binnen de vicus van Rumst met sites

Meer informatie is tevens beschikbaar via het digitale registratiesysteem:

<http://www.monarcheo.be/web/monument/archeologie/public/home/home?globals=%7B%22ProjectId%22%3A%2267d9550a-d7fe-4d46-9563-b005009c3ef8%22%7D&parameters=%7B%7D>